

Zit er een giftig addertje onder het kunstgras?

Het voetballen op kunstgrasvelden met rubbergranulaat zou kunnen leiden tot schadelijke gevolgen. Dat stellen vooraanstaande wetenschappers in de Zembra-uitzending *Gevaarlijk Spel*, die vorige week veel stof deed opwaaien.

- 5 Het rubbergranulaat, gemaakt van versnipperde autobanden, bevat volgens hen kankerverwekkende stoffen en er is nooit goed onderzocht of die stoffen in het lichaam van sporters terecht komen. Zolang er geen duidelijkheid is over de vermeende risico's zou er niet op de velden gespeeld moeten worden, is dan ook hun standpunt. Voetbalbond KNVB
- 10 vindt, net als minister Schippers, dat er naar aanleiding van de bevindingen van Zembra nader onderzoek naar het rubbergranulaat moet worden gedaan.

Zembra

- 15 In de bewuste uitzending van Zembra werd voor het voetlicht gebracht dat er in de Verenigde Staten en Groot-Brittannië steeds meer voetballers zijn – en vooral keepers – die een verband leggen tussen het spelen op deze velden en het feit dat zij kanker hebben gekregen. In het rubbergranulaat van kunstgrasvelden zitten namelijk PAK's (polycyclische aromatische koolwaterstoffen); toxische stoffen die volgens wetenschappers kankerverwekkend zouden kunnen zijn. De Utrechtse toxicoloog Martin van den Berg en de Schotse hoogleraar volksgezondheid Andrew Watterson hekelden in Zembra eerder summier onderzoek en zeggen dat alleen grondig epidemiologisch onderzoek kan uitsluiten dat
- 20 er gezondheidsrisico's zijn. Zo'n onderzoek is naar hun zeggen nooit gedaan. 'Als toxicoloog zeg ik: ik zou niet spelen op die velden, omdat we de risico's onvoldoende kunnen inschatten,' aldus Van den Berg in Zembra.

- Het door Van den Berg en Watterson bekritiseerde onderzoek wordt tot op de dag van vandaag door de branche, door de overheid en door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)
- 25 gepresenteerd als hét bewijs dat er geen gezondheidsrisico's zijn. Na de uitzending van Zembra vindt de KNVB dat er nader onderzoek moet worden gedaan. 'Als er harde argumenten zijn en sterke vermoedens, dan vinden wij dat het RIVM dit serieus moet nemen en nieuw onderzoek moet gaan doen,' aldus een woordvoerder.

- 30 Minister Edith Schippers van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft het RIVM gesommeerd opnieuw te onderzoeken of de rubberkorrels op kunstgrasvelden schadelijk zijn voor de gezondheid. Voor het einde van 2016 wil ze weten of sporters gevaar lopen. In de tussentijd kunnen kinderen volgens Schippers echter met een gerust hart de velden op. 'Er is meer bewijs dat barbecueën slecht is dan dat deze stoffen slecht zijn,' aldus de bewindsvrouw.

In dubio

- 35 Intussen houdt de kwestie de gemoederen behoorlijk bezig en staan ouders en clubs in dubio. Houd je de kinderen langs de kant, of stel je ze bloot aan een mogelijk gezondheidsrisico? Volgens de KNVB zijn er meer dan 2.000 voetbalvelden met kunstgras. Op 90 procent daarvan wordt rubbergranulaat gebruikt. Volgens de bond is voetballen daarop geen probleem en zij baseren zich daarbij op het advies van het RIVM. Dat raadt sinds vrijdag wel aan om na het sporten te douchen, schone kleren aan te trekken en de risico's op de kunstgrasvelden niet op te zoeken. Naarmate de
- 40 blootstelling groter is, is de kans op gezondheidsrisico's ook groter. Onduidelijk blijft wat die risico's zijn. 'Rationeel zouden we best de KNVB en het RIVM willen volgen. Maar daarmee nemen we de zorgen bij de leden niet weg,' zegt Nico Ruikes, voorzitter van voetbalclub OBW in Zevenaar in *de Volkskrant*. Hij houdt zijn jongste pupillen dit weekend dan ook aan de kant.
- 45 Niet alle clubs kiezen echter voor het schrappen van wedstrijden. De een laat alle wedstrijden gewoon doorgaan, de ander houdt alle jeugd van het veld of alleen de allerkleinsten. En dan zijn er nog twijfelaars. 'We zitten al krap in de velden,' zegt Willie Rooijackers van het Eindhovense RPC. 'Als we onze kunstgrasvelden niet kunnen gebruiken, hebben we een gigantisch logistiek probleem. Maar ja, de ouders hier hebben die Zembra-uitzending ook gezien. Die maken zich zorgen.'

- 50 Ook op scholen die gebruikmaken van de kunstgrasvelden van sportclubs is onrust ontstaan. Middelbare school Het Schoter in Haarlem stelde veel ouders gerust met een brief waarin wordt medegedeeld dat er tot nader order niet wordt gesport op de kunstgrasvelden. Het is niet de enige school die ingreep.
- Het RIVM, dat op de eigen website sinds vrijdag negentien prangende vragen over de kwestie
- 55 beantwoordt, roept zelf ouders, kinderdagverblijven en naschoolse opvanglocaties op om kinderen niet op de bewuste velden te laten spelen, anders dan te sporten. 'Ze zijn bedoeld om op te sporten, niet om te gebruiken als ligweide of speeltuin,' zegt voorlichter Harald Wychgel.
- De Europese chemicaliënautoriteit Echa sluit zich bij dit advies aan. Echa doet op verzoek van de Europese Commissie ook onderzoek naar de rubberen korrels. 'Er zijn tientallen studies gedaan naar
- 60 dit onderwerp. Uit deze studies blijkt allemaal dat er geen reden is tot paniek.'

Bron: www.vk.nl, <http://www.joop.nl/videos/zit-er-addertje-kunstgras-zembla-ziekmakende-stoffen>

Korrels en kroonjuwelen – column Willem Vissers

- We hebben het ook zelf laten gebeuren met zijn allen: dat 20.000 tot korrels vormalen autobanden zijn uitgestrooid over één voetbalveld. Megazakken vol korrels. De banden van vijfduizend auto's, een file over meerdere stroken van de Velsertunnel tot Haarlem-Zuid, uitgestrooid over één veld, als een dodenakker met de as van een legioen gesneuvelde soldaten. En dat honderden keren.
- 65 Met al dat rubbergranulaat, zoals de korrels officieel heten, herstellen we de negatieve effecten van kunstgras, ten opzichte van een echte grasmatt. Door al dat rubber simuleren we de natuurlijke loop van de bal, het stuiten, en zo voorkomen we schaafwonden na een sliding.
- Kunstgras past perfect in ons huidige denken, gebaseerd op gebruikersgemak. We willen de wereld modelleren. Op een tapijt van kunstgras drijven we weg van de oorsprong. Dat kan op vrijwel elk gebied
- 70 van ons leven. Justin Bieber playbackt in een zaal vol gillende meiden. Onze neus is te groot, dus laten we onze neus een beetje verbouwen. Op verjaardagen communiceren we met degenen die niet zijn komen opdagen, via het scherm van onze telefoon.
- Maar nu is er lichte paniek in voetballand, nu blijkt dat het misschien ongezond is om op gemalen autobanden te voetballen. Het gras wordt op de korrel genomen. In die rubberen korrels zitten mogelijk
- 75 schadelijke stoffen, concludeerden de onderzoekers van het tv-programma Zembla. Er is weinig deugdelijk onderzoek gedaan.
- Op beperkte schaal hielden ouders afgelopen week kinderen thuis. Hier en daar zijn wedstrijden afgelast of verplaatst. De allerkleinsten kregen het advies de korrels niet meer in hun mond te stoppen.
- Ach, we wisten sowieso dat het vies was, kunstgras met rubber, maar ja, goedkoop en praktisch telt.
- 80 De vakbond VVCS deed meerdere onderzoeken naar de populariteit van de ondergrond in stadions. Telkens zei ruim 90 procent van de profs liever op echt gras te voetballen. Werkgevers trokken zich daar weinig van aan. Ze stapten vrij massaal over op kunstgras. Alsof schilders met een kwast willen werken, vanwege het resultaat en hun arbeidsvreugde, terwijl hun bazen zeggen: nee, jullie krijgen een roller.
- 85 Wie weet verdwijnt kunstgras weer uit de eredivisie. Zolang topvoetbal in het buitenland zich ontrolt op echt gras, doen we dat hier ook, zou de afspraak kunnen zijn. Het hybride veld, met een relatief klein percentage kunstgras, is trouwens een goed alternatief.
- Bij de amateurs zullen clubs en gemeenten met beleid kunstgrasvelden blijven aanleggen. Veilige velden. De voordelen zijn immers legio. Op kunstgras kun je vrijwel eeuwig trainen en het voetbal gaat
- 90 bijna altijd door. Meer onderzoek naar de korrels is noodzakelijk, en dan geen flutonderzoek onder zeven personen. We willen nu alles weten, ook hoe het zit met die stank als het warm is. Vulsel van kurk (duurder) lijkt een aardig alternatief.
- Maar het mooiste blijft: de vroege ochtend. Tikkende noppen op het pad. Dauw op het veld. Geurig gras. De eerste bal die een streep trekt over de mat. Deze taferelen behoren tot de kroonjuwelen van het
- 95 voetbal. Vroeger, nu, altijd.

Uit: *de Volkskrant*, 10 oktober 2016.